

Klasifikujte rovnici

$$u_{xx} - 6u_{xy} + 12u_{yy} = 0.$$

Nalezněte transformaci nezávisle proměnných, která ji převede na Laplaceovu rovnici.

$$(\partial_x^2 - 6\partial_x\partial_y + 12\partial_y^2)u = \left[(\partial_x - 3\partial_y)^2 + (\sqrt{3}\partial_y)^2 \right] u = 0$$

Toto je rovnost mezi funkcemi. Bude platit v každém bodě (x, y) , tedy také v $(x(s, t), y(s, t))$:

$$\begin{aligned} [(\partial_x^2 - 6\partial_x\partial_y + 12\partial_y^2)u](x(s, t), y(s, t)) &= \\ &= \left[\left((\partial_x - 3\partial_y)^2 + (\sqrt{3}\partial_y)^2 \right) u \right](x(s, t), y(s, t)) \\ &= [\partial_s^2 + \partial_t^2 u^*](s, t) = 0 \end{aligned}$$

Máme tedy rovnosti

$$\begin{aligned} \partial_s u^* &= \partial_x u \cdot 1 + \partial_y u \cdot (-3) \\ \partial_t u^* &= \partial_y u \cdot \sqrt{3} \end{aligned} \tag{1}$$

Vidíme, že nám pomůže lineární substituce. Připomeňme (odvoďme) si obecné vztahy pro lineární substituci

$$\begin{aligned} \Psi : \mathbb{R}^2 \mapsto \mathbb{R}^2, (s, t) \mapsto (x, y) \quad &x = d_{11}s + d_{12}t \\ &y = d_{21}s + d_{22}t \end{aligned}$$

Pro inverzní vztah platí, že je rovněž lineární a koeficienty pro přepočítání lze získat inverzí matice:

$$\begin{aligned} \Psi^{-1} : \mathbb{R}^2 \mapsto \mathbb{R}^2, (x, y) \mapsto (s, t) \quad &s = c_{11}x + c_{12}y \\ &t = c_{21}x + c_{22}y \end{aligned}$$

$$\begin{bmatrix} c_{11} & c_{12} \\ c_{21} & c_{22} \end{bmatrix}^{-1} = \begin{bmatrix} d_{11} & d_{12} \\ d_{21} & d_{22} \end{bmatrix}$$

Pokud provedeme substituci, pracujeme vlastně se složenou funkcí

$$\begin{aligned} u^* &= u \circ \Psi \\ u^*(s, t) &= [u \circ \Psi](s, t) = u(\Psi_1(s, t), \Psi_2(s, t)) = \\ &= u(x(s, t), y(s, t)) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
\partial_s u^* &= \partial_x u \cdot \partial_s \Psi_1 + \partial_y u \cdot \partial_s \Psi_2 = \partial_x u \cdot \partial_s x + \partial_y u \cdot \partial_s y \\
&= \partial_x u \cdot d_{11} + \partial_y u \cdot d_{21} \\
\partial_t u^* &= \partial_x u \cdot \partial_t \Psi_1 + \partial_y u \cdot \partial_t \Psi_2 = \partial_x u \cdot \partial_t x + \partial_y u \cdot \partial_t y \\
&= \partial_x u \cdot d_{12} + \partial_y u \cdot d_{22}
\end{aligned} \tag{2}$$

Porovnáme-li (1) s (2), máme $d_{11} = 1$, $d_{12} = 0$, $d_{21} = -3$ a $d_{22} = \sqrt{3}$. Hledaný vztah je tedy

$$\begin{aligned}
x &= s \\
y &= -3s + \sqrt{3}t
\end{aligned}$$

a jelikož

$$\begin{aligned}
\begin{bmatrix} 1 & 0 & 1 & 0 \\ -3 & \sqrt{3} & 0 & 1 \end{bmatrix} r_2 + 3r_1 &\mapsto \begin{bmatrix} 1 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & \sqrt{3} & 3 & 1 \end{bmatrix} \sqrt{3}^{-1} r_2 \\
&\mapsto \begin{bmatrix} 1 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & \sqrt{3} & \sqrt{3}^{-1} \end{bmatrix}
\end{aligned}$$

platí

$$\begin{aligned}
s &= x \\
t &= \sqrt{3}s + \frac{1}{\sqrt{3}}t
\end{aligned}$$

Jiné řešení:

$$\begin{aligned}
u &= u^* \circ \Psi^{-1} \\
u(x, y) &= [u^* \circ \Psi^{-1}](x, y) = u^*(s(x, y), t(x, y)) = u^*((\Psi^{-1})_1(x, y), (\Psi^{-1})_2(x, y)) \\
\partial_x u &= \partial_s u^* \cdot \partial_x (\Psi^{-1})_1 + \partial_t u^* \cdot \partial_x (\Psi^{-1})_2 = \partial_s u^* \cdot \partial_x s + \partial_t u^* \cdot \partial_x t \\
&= \partial_s u^* \cdot c_{11} + \partial_t u^* \cdot c_{21} \\
\partial_y u &= \partial_s u^* \cdot \partial_y (\Psi^{-1})_1 + \partial_t u^* \cdot \partial_y (\Psi^{-1})_2 = \partial_s u^* \cdot \partial_y s + \partial_t u^* \cdot \partial_y t \\
&= \partial_s u^* \cdot c_{12} + \partial_t u^* \cdot c_{22} \\
\partial_{xx}^2 u &= (\partial_{ss}^2 u^* \cdot \partial_x s + \partial_{st}^2 u^* \cdot \partial_x t) \partial_x s + \partial_s u^* \cdot \partial_{xx}^2 s + (\partial_{st}^2 u^* \cdot \partial_x s + \partial_{tt}^2 u^* \cdot \partial_x t) \partial_x t + \partial_t u^* \cdot \partial_{xx}^2 t \\
&= \partial_{ss}^2 u^* \cdot c_{11}^2 + \partial_{st}^2 u^* \cdot 2c_{11}c_{21} + \partial_{tt}^2 u^* \cdot c_{21}^2 \\
\partial_{xy}^2 u &= \partial_{ss}^2 u^* \cdot c_{11}c_{12} + \partial_{st}^2 u^* \cdot (c_{11}c_{22} + c_{12}c_{21}) + \partial_{tt}^2 u^* \cdot c_{21}c_{22} \\
\partial_{yy}^2 u &= \partial_{ss}^2 u^* \cdot c_{12}^2 + \partial_{st}^2 u^* \cdot 2c_{12}c_{22} + \partial_{tt}^2 u^* \cdot c_{22}^2
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
\partial_{xx}^2 u - 6\partial_{xy}^2 u + 12\partial_{yy}^2 u &= \partial_{ss}^2 u^* \cdot c_{11}^2 + \partial_{st}^2 u^* \cdot 2c_{11}c_{21} + \partial_{tt}^2 u^* \cdot c_{21}^2 + \\
&\quad - 6(\partial_{ss}^2 u^* \cdot c_{11}c_{12} + \partial_{st}^2 u^* \cdot (c_{11}c_{22} + c_{12}c_{21}) + \partial_{tt}^2 u^* \cdot c_{21}c_{22}) + \\
&\quad + 12(\partial_{ss}^2 u^* \cdot c_{12}^2 + \partial_{st}^2 u^* \cdot 2c_{12}c_{22} + \partial_{tt}^2 u^* \cdot c_{22}^2) = \\
&= \partial_{ss}^2 u^* (c_{11}^2 - 6c_{11}c_{12} + 12c_{12}^2) + \\
&\quad + \partial_{st}^2 u^* \cdot 2(c_{11}c_{21} - 3(c_{11}c_{22} + c_{12}c_{21}) + 12c_{12}c_{22}) + \\
&\quad + \partial_{tt}^2 u^* (c_{21}^2 - 6c_{21}c_{22} + 12 \cdot c_{22}^2)
\end{aligned}$$

Z převodu na Laplaceovu rovnici tedy máme vztahy

$$\begin{aligned}
c_{11}^2 - 6c_{11}c_{12} + 12c_{12}^2 &= (c_{11} - 3c_{12})^2 + 3c_{12}^2 = 1 \\
c_{11}c_{21} - 3(c_{11}c_{22} + c_{12}c_{21}) + 12c_{12}c_{22} &= 0 \\
c_{21}^2 - 6c_{21}c_{22} + 12 \cdot c_{22}^2 &= (c_{21} - 3c_{22})^2 + 3c_{22}^2 = 1
\end{aligned}$$

což jsou tři kvadratické rovnice o čtyřech neznámých. Zajímá nás jakékoli řešení.

- Zkusme tedy položit $c_{12} = 0$

$$\begin{aligned}
c_{11} &= 1 \\
c_{11}(c_{21} - 3c_{22}) &= 0 \\
(c_{21} - 3c_{22})^2 + 3c_{22}^2 &= 1
\end{aligned}$$

Z druhé rovnice pak plyne $c_{21} = 3c_{22}$ a tento vztah dosadíme do třetího vztahu

$$c_{22} = \frac{1}{\sqrt{3}}, c_{21} = \sqrt{3}, c_{11} = 1, c_{12} = 0$$

Vidíme, že jsme obdrželi stejný vztah jako předchozím postupem.

- Zkusme naopak položit $c_{21} = 0$

$$\begin{aligned}
c_{11}^2 - 6c_{11}c_{12} + 12c_{12}^2 &= 1 \\
-3(c_{11} - 4c_{12})c_{22} &= 0 \\
12 \cdot c_{22}^2 &= 1
\end{aligned}$$

Z druhé rovnice pak plyne $c_{11} = 4c_{12}$ a tento vztah dosadíme do prvního vztahu

$$1 = 16c_{12}^2 - 24c_{12}^2 + 12c_{12}^2 = 4c_{12}^2$$

V tomto případě vyšlo

$$c_{22} = \frac{1}{\sqrt{12}}, c_{21} = 0, c_{12} = \frac{1}{2}, c_{11} = 2$$

Vidíme, že možných substitucí, kterak upravit zadanou PDR na Laplaceovu rovnici je vícero.